

www.lesnapedagogika.sk • +421 45 5314 252 • info@lesnapedagogika.sk

ÚVOD

*Horou... tep môjho srdca túži večne znieť
Horou... nesie sa hlas ozvenou
Horou... ňou vedia ľudské ústa onemieť
Horou, horou, horou*

(text piesne Horou od Z. Smatanovej)

HORY – pre nás lesníkov sú nielen (alebo predovšetkým) miestom práce, priestorom pre aktivity lesnej pedagogiky ako **Prechádzka Laskomerskou dolinou** či akcia **S lesníkom do lesa**, ale potvrdzujú aj z minulosti odpozorované múdre pranostiky:

*Na Michala (29.09.) či z hory či z doly, zimný vetrík vstane.
Keď dlho lístie nepadá, tuhá zima sa prikráda.*

LESY – sú aj žriedla pokoja, pre niekoho prírodné ihriská (tak to „zašumelo“ v **ankete**), zdroje učenia vo vzdelávacom programe **Učenie o lese** či pramene inšpirácie ako **výstava LESY A BIODIVERZITA**, ktorá určite nie je **nosením dreva do lesa**, sú obsiahnuté i v porekadiach, ako napríklad:
Pre samé stromy nevidieť les. Kto sa bojí, nech nejde do lesa.

STROMY – prvky stability, kostry porastov, tíško ševeliace listami, nemo stojace a na jeseň ponúkajúce svoje plody a semená (ako aj naša **lesná hádanka a pracovný list mandala**), majúce svoj sviatok:
20.10. Medzinárodný deň stromov

*Po doma strávenom lete prichádza jeseň, príroda mení svoj šat...
Deti nastúpili do škôl s rúškami na tvárach a k nim pridávame výrok, podľa ktorého sa môžeme správať všetci*
POLE MÁ OČI, LES UŠI, SPRÁVAJ SA VŠADE, AKO SA SLUŠÍ.

Vaši editori

Danka, Dáška, Veronika a Majo

LESNÍCKE DNI V NOVOM ŠATE

Netradičný rok priniesol netradičné riešenia, netypické realizácie našich aktivít, ich formy a aj termíny. Tak sa stalo, že 14. ročník Lesníckych dní dostal nový šat v podobe výstavy a nový – septembrový termín. Autorky výstavy, Danka Chlpošová a Veronika Jaloviarová, sa inšpirovali témou Medzinárodného dňa lesov „**Lesy a biodiverzita ... Príliš vzácne, aby sme ich stratili**“ so zámerom osloviť hlavu, ruky a srdce. Samotný názov napovedá, čo je nosnou témou výstavy a nemenej zaujímavé sú aj ďalšie témy – lesný ekosystém, prírode blízke hospodárenie, ekosystémové služby lesa či zmena klímy. Je dôležité podotknúť, že za týmto všetkým stoja ľudia – lesníci a jednému z nich, Ladislavovi Alcnauerovi, patrí malá spomienka. Výstava je vhodne doplnená exponátmi Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene, prepája život

v minulosti so súčasnosťou a zdôrazňuje význam lesa a jeho produktov v našom živote.

4. septembra 2020 bola výstava uvedená do života slávnostným prípitkom pána ministra Mičovského na jej vernisáži. Prví návštevníci - predstavitelia štátnej správy, zástupcovia štátnych i neštátnych lesníckych inštitúcií, mesta Zvolen, Technickej univerzity Zvolen si mohli vyskúšať aktivity lesnej pedagogiky, ktoré sú súčasťou výstavy. Lesní pedagógovia, prídte sa inšpirovať do Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene - do 18. októbra 2020! ☺

Výstavu pripravilo NLC – Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen a Lesy SR, š.p. – Lesnícke a drevárske múzeum a podporili ju ďalší partneri z lesníckych inštitúcií.

OPĀŤ V LESE...

V marci sme sa vzhľadom na aktuálnu celospoločenskú situáciu pomyselne lúčili so želaním, že keď to neskôr okolnosti dovoľia, všetky aktivity lesnej pedagogiky sa opäť rozbehnú priamo v lese!

Želanie sa naplnilo a 29. júla sa takmer po 6 mesiacoch uskutočnila prvá akcia lesnej pedagogiky pre obyvateľov mesta v spolupráci s Mestskými lesmi Banská Bystrica, s.r.o. "**Prechádzka Laskomerskou dolinou**". Počas príjemnej prechádzky sa účastníci hravou formou dozvedeli o živote stromov a zvierat, ale aj o hospodárení v lesoch, ktoré spravujú miestni lesníci.

Druhá akcia lesnej pedagogiky, tento krát pod štítmí majestátnych Tatier, sa konala 20. augusta pod názvom **S lesníkom do lesa**. Nadšenie zo spoločného stretnutia po dlhej sociálnej izolovanosti bolo cítiť nielen zo strany seniorov, ale aj lesných pedagógov. Pripravený program krátkeho

sprevádzania priamo v lese s výkladom lesníckych činností, ukážkami pomôcok lesníka, či kreatívna výroba vlastnej lesnej knihy seniorov zaujal a vyčaril neskrývaný úsmev. Bývalé pani učiteľky a pán učiteľ sa nezapreli ani pri vymýšľaní "lesných" rýmov, dokonca v preklade do nemeckého jazyka. Najväčšou pochvalou bol výrok: "toto (odtlačky stopy zveri) naučím svojich vnukov"! Na záver nechýbalo už tradičné občerstvenie pripravené priamo v lese a samozrejme spev a spoločná fotografia.

UČENIE O LESE

Učenie o lese je nový vzdelávací program NLC určený pre pedagogických zamestnancov, ktorého prvé kolo vôbec, je takmer na konci. Do jeho priebehu sa tiež podpísala pandemická situácia a po prvom marcovom stretnutí nastala "nútená" prestávka. K opätovnému začatiu došlo koncom augusta. Počas 3 vzdelávacích dní sa učiteľky z materských škôl zoznámili so základnými princípmi lesnej pedagogiky ako súčasťou environmentálnej výchovy, s cieľmi lesného hospodárenia a s lesníckymi činnosťami. Dozvedeli sa, že poľovníctvo má zmysel a lov zveri, nemožno vnímať len ako zabíjanie. Prvky tvorivej dramatiky ukázali obsahové prepojenie na tému lesa a ich aplikácie pri práci s deťmi. Teoretické poznatky boli doplnené praktickými ukážkami hier a aktivít lesnej pedagogiky priamo v teréne.

Vytvorené digitálne programy "**Objavujeme tajomstvá lesa**" v spojení s interaktívnou tabuľou, ktoré sú vhodným doplnkovým materiálom, spolu s pracovnými zošitmi a

ďalším materiálom dostali učiteľky ako bonus pre svoje štúdium a ďalšiu prácu s deťmi.

Záujem zo strany účastníčok bol už od prvého stretnutia evidentný. Živo sa zaujímali o problematiku lesníctva a poľovníctva, dôvody ťažby dreva, komunikáciu s médiami, ale aj o nové didaktické pomôcky, drevené hračky a pod.

Teší nás, že záujem o tento program je vysoký. Vzdelávanie pedagogických zamestnancov je správna cesta, ktorou my lesníci musíme ísť. Učitelia s odbornými informáciami a s kladnými skúsenosťami sú predpokladom šírenia objektívnych informácií o lesnom hospodárstve a jeho význame pre spoločnosť.

Úloha Učenie o lese je finančne podporená MPRV SR

ONLINE ANKETA alebo LESNÉ ŠUMENIE

„Fungujeme v prírode ako na obrovskom ihrisku...“

Martina Töröková je redaktorkou spravodajstva v televízii Markíza, kde sa venuje kontroverzným témam z domácej politiky. V jednom z livestreamových rozhovorov sa priznala, že ju zaujalo povolanie lesnej pedagogyčky, ktoré je pre ňu tak trochu prácou snov.

Martina je aj mama. Spolu so staršou dcérkou sa v máji 2020 zapojili do projektu **Les ukrytý v knihe**.

V lesnej pedagogike máme radi kreatívnych ľudí a požiadali sme ju teda o krátky rozhovor, ktorý sprostredkovala naša kolegyňa na MD, Andrea Melcerová.

Aké miesto má v tvojom živote príroda a les?

Les má v mojom živote rozhodne **popredné** miesto.

V puberte ma rovesníci niekedy posmešne prezývali „turistka“. Išla som puknúť od pýchy, bol to pre mňa kompliment a nie výsmech. V dospelom živote sú mi lesy, kopce, vrchy protiváhou bežného pracovného fungovania.

Ako vznikajú nápady na zážitkové aktivity v prírode pre tvoje dievčatá? Čo je cieľom твоjich aktivít?

Moja prvotná motivácia je, aby náš spoločný čas bol zaujímavý aj pre mňa, aj pre deti. So školáčkou sa mi pracuje veľmi ľahko, pretože nápady do prírody asociujem z aktuálneho vzdelávacieho programu v škole. Úlohy bežných školských predmetov visia na stromoch, tečú v potokoch, sú zahrabané do zeme.

Príklad? Prezradíš nám pár inšpirácií?

Pracujeme často s vnímaním dĺžok. Buď krojujeme väčšie vzdialenosti alebo si napríklad vezme dcéra von niečo, čoho dĺžku pozná a vie následne odvodzovať ďalšie rozmery. Nedávno sme takto premerali našu obľúbenú dolinu v Malých Karpatoch. Vyrobili sme si 30 cm papierového hada. Zistené čísla sa dajú následne deliť či násobiť. Jednoducho sa s nimi hráme a les je objektom našich meraní.

Klasikou je vyjedanie všetkého jedlého čo nám rastie cestou. Listy stromov, kysličky, jedlé bylinky, jedlé plody. Radi sa zameriavame na farby, najst' čo najviac, preložiť do iných jazykov.

Pozorujeme stromy. Keď ideme okolo starého práchnivejúceho, staršia dcéra vždy poznamená: „...tento pozval huby...“ Podobne v hospodárskom lese plnom suchých borovíc, si nikdy neodpustí poznámku: „Och, zápalky...“ Mladšia dcéra stromy objíma, bez toho, aby to videla u niekoho ako vzorové správanie.

Občas v lese nenápadne schovávam odkazy od škriatkov, obľúbených hračiek, ktoré nachvíľu ožijú. Ak mám pre dievky darček, väčšinou naň natrafia niekde vonku. Fungujeme v prírode ako na obrovskom ihrisku.

Ak sa chystáme niekam vystúpiť, tak študujem legendy k názvosloviu. Často robím pracovný list alebo aj celý zošit, kde sú úlohy aj zaujímavosti k tomu, kadiaľ práve putujeme. Nikdy nechýba mapa, výškový profil trasy.

Najradšej chodíme do prírody len tak. Bez niečoho špeciálneho. Pozrieť, či nerastú huby. Či nestretneme srnku. Či nebudú hmly. Či v nejakom skalnom výklenku nebude lebeďiť netopier. Z kameňov sú mobily či tablety (skutočné zariadenia nemajú), z konárov kúzelné paličky, z kremeňa vzácné drahé kamene...

Vnímaš vplyv tvojich aktivít na vedomosti, vnímanie, postoje a názory dcér? Sú iné ako u ich rovesníkov?

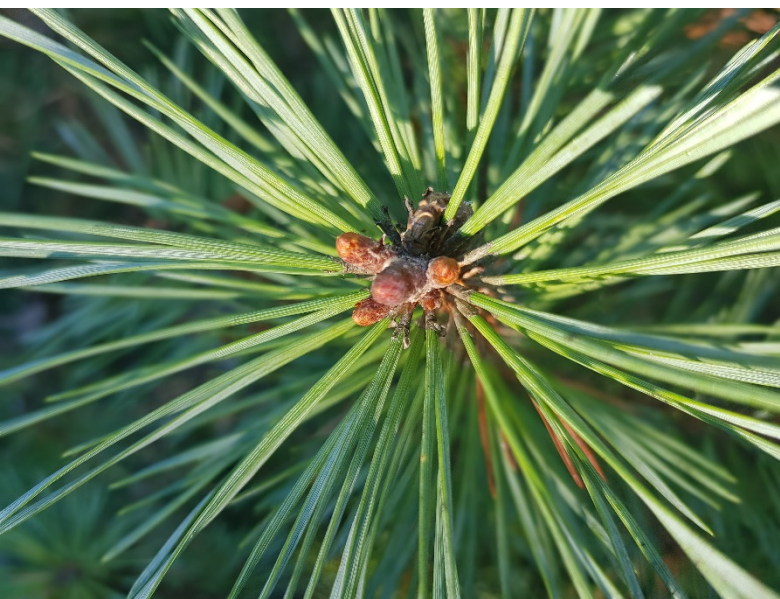
U staršej dcéry približne od 6 rokov vidím mladú pevnú rozvíjajúcu sa rastlinku s názvom „**zbieranie zážitkov namiesto vecí**“. Minulé leto sa jednej susedy pýtala, aké mala prázdniny. Susedka začala vymenúvať čo všetko dostala, na čo jej moja Nela skočila do reči: „Nie veci, ale aké zážitky?“

Moje deti vedia, ako chutí jedlo rozložiť sa v teréne. Vedia, že treba šetriť vodou. Vedia, že si vieme z prírody doniesť veľa užitočných vecí v množstvách pre vlastnú spotrebu. Vidia, keď je niečo úmyselne zničené, keď sa ubližuje zvieratám.

Ako je to teda s tvojou prácou snov? Byť lesnou pedagógičkou je tvoj dreamjob?

Kde sa viem rekvalifikovať? ☺ Aktuálne som s dynamikou televíznej žurnalistiky naozaj spokojná. Bola som na dvoch materských dovolenkách, s odstupom, takže som si zakaždým oddýchla tak, že som mala opäť chuť vpadnúť do žurnalistického kolotoča. Ale nie je to naozaj jediné, čo ma baví. Zážitkové aktivity lesnej pedagogiky robím zatiaľ cestou intuície, samoštúdia a testujem ich na vlastných deťoch, prípadne ich kamarátoch.

Ďakujeme za rozhovor.

LESNÁ HÁDANKA

Je to ker s dlhými ohybnými konármi, s listami výrazne hrotitými a drsnými, so samčiami kvetmi – jahňadami dlhými až 7 cm, a plodmi orieškov – áno, reč je o lieske obyčajnej (*Coryllus avellana*). Práve na jeseň je možnosť nazbierať si lieskové oriešky. Tie sú totiž veľmi obľúbené pri výrobe sladkostí a pečiva.

Vedeli ste však, že:

- olej sa používa pri výrobe mydla, kozmetických prípravkov a strojového mazadla? Alebo že:
- z vysušených listov a kôry liesky sa pripravujú močopudné čaje, liečia sa nimi kŕčové žily, zvonka sa používajú do kúpeľov proti hemoroidom a na omývanie hnisajúcich rán? A taktiež, že:
- semená obsahujú až 60 % oleja, sú veľmi výživné a priaznivo vplyvajú na nervovú sústavu?

Preto, milí lesní pedagógovia, vyzývame vás spáchať „Veľkú orieškovú lúpež“ a nazbierať si v tomto čase plody, ktoré nám ponúka sama príroda. Zoberte so sebou aj deti a môžete si pripraviť krásnu jesennú vychádzku. Ak pri tom vymyslíte nové aktivity lesnej pedagogiky, sem s nimi (info@lesnapedagogika.sk), radi vás ODMENÍME!

My pridávame aj hádanku pre deti:

Konáre sú dlhé prúty

Listy majú ostré hroty

Kvetom visia strapčeky

Plody to sú **oriešky**

Nie je to strom ani trieska

Je to **krík** a zve sa _ _ _ _ _

Poznámka: V letnom vydaní LISTOV Lesnej pedagogiky sme Vás vyzvali o zaslanie správnych odpovedí na lesné hádanky (správne riešenia: poľovník, pes). Do tejto výzvy sa zapojila iba naša kolegyňa na materskej dovolenke – Andrea Melcerová. Odovzdali sme jej malú odmenu. Aďa, ďakujeme.

A čo vy? Čítate? Nesúťažíte? Neveríme ...

TIP NA AKTIVITU – MODEL PRÍRODE BLÍZKEHO LESA

Cieľ aktivity: demonštrovanie prírode blízkeho hospodárenia v lesoch

Cieľová skupina: široká verejnosť

Popis: V lese obhospodarovanom prírode blízky spôsobom nenájdeme súvislé odlesnené plochy, ale mozaikovito prepojené staré hrubé, dospelé rôzne hrubé, aj mladé tenké stromy a stromčeky. Takýto les trvalo zachováva lesný ekosystém. Plní mimoprodukčné funkcie, chráni pôdu pred extrémnymi vplyvmi a reguluje klimatické rozdiely. Drevený model prírode blízkeho lesa demonštruje tieto prínosy a možné dôsledky na lesné ekosystémy a súčasne prebiehajúce klimatické zmeny. Poukazuje na zachovanie ekosystémov lesa v dobrej hospodárskej kondícii a dobrom zdravotnom stave. Prostredníctvom drevených makiet stromov, ktoré predstavujú rôznu vekovú štruktúru, je možné simulovať rast lesa. Poukázať na cieľ hospodárskej činnosti, ktorým je ťažba stromov s dosiahnutou hrúbkovou dimenziou. S dreveným modelom lesa je možné varírovať skladbu lesa, tak aby modeloval aj iné hospodárske spôsoby.

LESNÁ MANDALA

